

Studie - Bijbelcommentaar van Matthew Henry

Studie – Bijbelcommentaar van Matthew Henry

Drie eeuwen verklaring met geestelijk-praktische diepgang

Woord vooraf Hoofdstukken Slot

Woord vooraf

In een gesprek met een jonge predikant adviseerde ik hem om bij het preekvoorbereiden ook de

*) **De** of **het** commentaar → beide lidwoorden zijn mogelijk. *'Het'* ligt wellicht beter in het gehoor, maar *'de'* is vrij gebruikelijk als het gaat om Bijbelcommentaren.

sluit Bijbelcommentaar van Matthew Henry te gebruiken. Tot mijn verbazing reageerde hij echter als volgt: een oudere predikant had tegen hem gezegd dat Matthew Henry *'vergeestelijkt'*...

'Vergeestelijken' is volgens een woordenboek:

- geestelijk, onstoffelijk maken;
- in geestelijke zin opvatten of uitleggen.

Iemand geeft het met het oog op Bijbelteksten zó weer: *de tekst uitbreiden of ombuigen en er een geestelijke betekenis aan toevoegen*.

1) Uit een artikel in het blad 'Daniël' (2 juli 2015) van de hand van ds. G.W.S. Mulder die op een vraag ingaat over 'vergeestelijken'. Het artikel, [online](#) te vinden, is wel de moeite van lezen waard. Mede omdat de predikant ook zelf al (zonder het volgens mij in de gaten te hebben) een begin maakt met hoe je op de goede manier (legaal dus) kunt vergeestelijken. C.H. Spurgeon heeft een heel mooie en gedegen verhandeling over 'vergeestelijken': *'On Spiritualizing'* – [online](#) breder en verder op in; zie noot 2.

sluit Dan haal je dus iets uit de tekst dat er eigenlijk niet in zit. Dat is een 'illegaal' vergeestelijken.

Maar het is maar net hoe je het woord definieert. Er is ook een 'legaal' vergeestelijken wat je kunt weergeven als: geestelijk uitleggen. Ik bedoel: geen Bijbelteksten uitbreiden of ombuigen of er iets aan toevoegen, maar er-uit-leggen of er-uit-halen wat er geestelijk in zit (Schrift met Schrift verklarend).

2) Zie Spurgeon's prachtige verhandeling in *'Lectures to my Students'*, Grand Rapids, 1954 (containing Selected Lectures from Series 1, 2 and 3): hoofdstuk VII *'On Spiritualizing'* – [online](#) te vinden.

sluit

Toch is het 'vervelend' dat van een Bijbelcommentaar gezegd wordt dat die vergeestelijkt. Dat zet zo'n Bijbelverklaring eigenlijk direct 'buiten spel', want het klinkt negatief, je denkt dan al aan 'illegaal'. Maar om Matthew Henry daar van te betichten... Dat zou ik maar niet doen!

Wat is zijn commentaar dan wel? Zijn commentaar is een 'geestelijke', verbonden met 'praktische' commentaar. Dat is heel wat anders. Hij toont in zijn uitleg diep geestelijk inzicht in de tekst en past dat praktisch toe. Je moet natuurlijk ook zijn woordgebruik een beetje leren kennen.

3) Bijvoorbeeld als Matthew Henry het woord 'mystiek' gebruikt, dan heeft dat bij hem beslist niet te maken met geheimzinnigheid of Oosterse mystiek, maar met de Bijbelse spiritualiteit, de verborgen-persoonlijke omgang met God.

sluit

Gaat Matthew Henry dan nooit 'de fout' in? de vraag stellen is de vraag beantwoorden. Toch blijf ik enthousiast over de commentaar en ga door hem aan te bevelen. Naast de Kanttekeningen bij de Statenvertaling

4) Zie artikel ['Kanttekeningen bij de Bijbel'](#) op deze website.

sluit is de Matthew Henry-Bijbelcommentaar

5) Naast de 'Kanttekeningen' en de 'Matthew-Henry-commentaar' zou ik voor het Nederlands taalgebied nog kunnen noemen de goedkoop, want tweede hands, te verkrijgen reeks 'Korte Verklaring der Heilige Schrift' (KV-serie) (vóór 1985 vele losse deeltjes; in 1985 verschijnt een nieuwe editie in 13 delen, die nu per deel meerdere deeltjes uit de voorgaande bevat). Net als de andere twee verklaringen, heeft de KV een Bijbelgetrouw karakter, bestaat alle Bijbelboeken en is goed bruikbaar voor iedereen.

Je zou kunnen zeggen dat in de KV-serie de NT-deeltjes van een man als prof. dr. S. Greijdanus (en wellicht de OT-deeltjes van een man als prof. dr. J. Ridderbos) eruit springen. Dr. Greijdanus blinkt uit in een gedegen uitleg met een bevindelijke inslag. Wat wel bij hem en zijn collega-Korte-verklaarders op het NT, jammer is, is dat zij geneigd zijn in hun vertalingen en de daarop gebaseerde verklaringen zich bedienen van de zogenaamde 'neo grondtekst' die nieuwere vertalingen ook meestal gebruiken. Het gaat om de zogenoemde Eclectische (selectieve) of Kritische tekst van het Griekse NT (veelal gebaseerd op het zogenaamde Alexandrijnse type van de tekst) zoals die in de Nestle-Aland editie is afgedrukt. Zie over de juiste grondtekst het artikel ['Grondtekst Bijbelvertalingen – maar welke is betrouwbaar?'](#) op deze website.

De KV is inderdaad Bijbelgetrouw, wat niet weg neemt dat het soms mogelijk lijkt dat een KV-commentator, onbewust, Schrift-kritische invloed heeft ondergaan. Noem het feit dat dr. G.Ch. Aalders aangeeft dat de schrijver van Prediker een ander is geweest dan Salomo en de redenering daarbij... Toch belijdt Aalders ten volle het Goddelijk auteurschap en gezag van dit Bijbelboek, vergelijk p.10 KV-deeltje op Prediker.

Dr. A. Noordzij kan er ook wat van. In zijn verklaring op Psalm 93 zegt hij bij vers 3 over de rivieren met hun bruisen, dat *'de dichter daarmee teruggaat naar de oertijd, toen naar luid der overoude volksverhalen, die ook in het Babylonische Mardoek-epos hun neerslag hebben gekregen, de kracht der chaotische watermassa's met hun begeren om de ordening van de kosmos tegen te gaan, door des Heeren onweerstandelijk vermogen werd verbroken'*, p.116 KV-deeltje op de Psalmen, derde deel – 7e druk.

sluit wellicht de meest belangrijke en waardevolle verklaring van de Bijbel die we onder Gods genade mogen hebben.

Daarom deze verhandeling.

Thema:
BIJBELCOMMENTAAR VAN MATTHEW HENRY;
sub-titel:
Drie eeuwen verklaring met geestelijk-praktische diepgang.

Aanrader voor wie nog niet eerder gehoord had van Matthew Henry:

video over zijn leven en werk. [Klik afbeelding.](#)

■ Aan de orde komen de drie volgende punten:

- Punt I** is een eerste kennismaking met Henry's Bijbelwerk, waarbij ook de naam van Charles H. Spurgeon ter sprake komt.
- Onder **punt II** nemen we een duik in de geschiedenis van de commentaar.
- Punt III** is een verbreding en uitdieping van punt I betreffende inhoud en nut van de verklaring.

■ Voor wie is deze Bijbelcommentaar?

Voor iedereen en in het bijzonder voor predikanten bij hun preekvoorbereiding. Juist voor een stukje geestelijke diepgang.

De Heere zegene de verhandeling, een studie over een Bijbelverklaring die al drie eeuwen geliefd is bij positief evangelicale gelovigen!

Hoofdstuk I.

Spurgeon en Henry's Bijbelcommentaar – een eerste kennismaking

1. Wat heeft Charles Haddon Spurgeon met Matthew Henry van doen? Ik bedoel, ze hebben elkaar nooit gekend, tenslotte leefde Spurgeon meer dan anderhalve eeuw later... Dat zal waar zijn. Maar, stel nu eens dat Spurgeon, toch niet de eerste de beste, óók enthousiast is over Henry's Bijbelverklaring, dat zou toch wat zijn...

Oké, even geduld en je zult het horen.

2. Maar nu eerst: vóór mij heb ik liggen *'Matthew Henry's Commentary on the whole Bible' – Complete and Unabridged in One Volume*. Een heel groot en dik boek. Met de toevoeging: *Includes the entire tekst of Matthew Henry's original multi-volume commentary*.

Jawel, er is ook een Nederlandse versie verkrijgbaar. En dan denk ik vooral aan de vertaling die in het begin van de 20e eeuw verscheen, opnieuw uit het Engels vertaald (want er was al een eerdere vertaling, zie [hoofdstuk II](#)).

Deze 'nieuwe' versie wordt vaak aangeduid met: *Matthew Henry Bijbelverklaring van het Oude en Nieuwe Testament in 9 delen* (6 delen van het Oude Testament [OT] en 3 delen van het Nieuwe Testament [NT]).

De officiële titel is: *'Letterlijke en practicale verklaring van het Oude en Nieuwe Testament'*, Kampen 1910 – 1916, opnieuw uit het Engels vertaald. Met een voorwoord (['Voorrede'](#), Amsterdam, 1912) van niemand minder dan de bekende prof. dr. H. Bavinck – een theologisch hoogleraar met een combinatie van een 'clever' hoofd en een gelovig, Bijbelgetrouw hart.

6) Zijn naam is voluit: Herman Bavinck (1854 – 1921). We leren hem goed kennen in een andere 'Voorrede' die hij schreef, namelijk in 1904 bij een uitgave van de werken van de puriteinse georiënteerde broers Ralph en Ebenezer Erskine, bestaande uit (voornamelijk?) predikingen: '(...)

De exegese laat soms te wensen over. De vorm is niet meer van onze tijd. Aan het vernuft worden niet altijd de nodige perken gesteld.

Maar er is een belangrijk element in, dat ons heden ten dage veelzins ontbreekt. Het treffendst komt dat uit, als wij preken als van de Erskines vergelijken met de stichtelijke lectuur, die tegenwoordig, vooral in de christelijke verhalen en romans, op de markt wordt gebracht. De geestelijke zielekennis wordt er in gemist.

Het is alsof wij niet meer weten, wat zonde en genade, wat schuld en vergeving, wat wedergeboorte en bekering is. In theorie kennen wij ze wel, maar wij kennen ze niet meer in de ontzaglijke realiteit van het leven. En daarom maakt de stichtelijke literatuur uit vroeger dagen altijd een gans andere indruk dan die uit den jongste tijd.

Want, al staat ze ver van ons af en al is haar vorm voor ons verouderd, zij is en blijft natuurlijk in den echte zin des woords, terwijl die uit onze dagen, als zij aan de zielsproblemen toekomt, onnatuurlijk en gekunsteld wordt.

We voelen, bij het lezen der oude schrijvers, dat ons een stuk uit het leven wordt aangeboden; het is de realiteit zelve, die ons te aanschouwen wordt gegeven. Als het ons niet om fantasie maar om werkelijkheid, ook in de dingen van Gods Koninkrijk, te doen is, kunnen wij, kunnen inzonderheid ook de schrijvers van christelijke verhalen, niet beter doen, dan door een tijd lang bij mannen als de Erskines ter schole te gaan en in hun geschriften zich te verdiepen. En het is het minste deel van ons volk niet, dat in die stichtelijke lectuur van vroeger dagen nog altijd zich de ziel verkwikt.'

Nou, hier horen we Herman Bavinck's harte-klop! Maar nu wij: is wat hij schrijft ook niet buitengewoon actueel voor onze tijd? Hier worden dingen gezegd die wij ons wel zeer ter harte mogen nemen!

sluit

Met 'letterlijk' is bedoeld: uitleggend, verklarend; en met 'practicaal': geestelijk-toepassend inzake de persoonlijke relatie met God en de naaste. **Dus een commentaar betreffende hoofd, hart en leven.**

3. In 1961, in de Engelstalige wereld, is er een verkorte of samengevatte editie verschenen, verbonden met de naam: Leslie F. Church (zie [hoofdstuk II](#), [punt 9](#)).

Deze 'korte Henry' is ook in het Nederlands vertaald: Matthew Henry's ['Verklaring van het Oude en Nieuwe Testament'](#), Utrecht 1990 (uitg. De Banier) – 2 (flinke) delen. Vertaald uit het Engels onder leiding van ds. C.A. Tukker (die ook een Woord vooraf schreef) en V. Tukker-Terlaak

7) In deel I, p.713, 2e kolom, regel 13/14 staat een vervelende fout:

'Vreest Hem niet en mijdt Hem niet, maar vreest Hem en zoekt Hem', vers 11.

Dat moet volgens mij zijn: 'Niet vreest Hem en mijdt Hem, etc. iets duidelijker weergegeven: 'niet: vrees Hem en mijd Hem, maar: vrees Hem en zoek Hem'.
(Engels: ..., not fear him and shun Hem, but fear him and seek him).

sluit

Natuurlijk is inkorten van een commentaar altijd een wat hachelijke zaak, want erg subjectief in verband met de gedachtegang van de 'inkorter'. Toch moet ik zeggen dat deze verkorte versie het zo gek nog niet doet. Heel goed te gebruiken, natuurlijk vooral als je wat 'snel' moet...

Dat is tegelijk ook een nadeel. Wij moeten altijd snel en denken (tot onze eigen geestelijke schade) 'geen tijd' te hebben voor overdenking van God's Woord, in dit geval met hulp van Matthew Henry.

4. Oké, nu dan de blik gericht op Charles H. Spurgeon. En wat blijkt: hij was werkelijk opgetogen over Henry's commentaar. We horen hem zeggen

8) In ['Commenting and Commentaries'](#) by C.H. Spurgeon – *Lecture 1: A Chat about Commentaries*. Opnieuw uitgegeven door Banner of Truth in 1976 (Oorspronkelijke publicatie een eeuw eerder: in 1876).

Dit boekje is de 'second volume>' van een serie voor studenten en predikanten, waarvan de 'first volume' is: *'Lectures to my Students'*. Uitgever: Passmore and Alabaster.

Vlak na zijn 'comment' op 'Henry' (in dezelfde Lecture dus) schrijft hij over de commentarenreeks van Calvijn, waar ik ook maar wat van doorgeef:

'It would not be possible for me too earnestly to press upon you the importance of reading the expositions of that prince among men, JOHN CALVIN! (...) You will find forty two or more goodly volumes worth their weight in gold. Of all commentators I believe John Calvin to be the most candid. In his expositions he is not always what moderns would call Calvinistic; that is to say, where Scripture maintains the doctrine of predestination and grace he flinches in no degree, but inasmuch as some Scriptures bear the impress of human free action and responsibility, he does not shun to expound their meaning in all fairness and integrity. He was no trimmer and pruner of texts. He gave their meaning as far as he knew it. His honest intention was to translate the Hebrew and the Greek originals as accurately as he possibly could, and then to give the meaning which would naturally be conveyed by such Greek and Hebrew words: he laboured, in fact, to declare, not his own mind upon the Spirit's words, but the mind of the Spirit as couched in those words. (...)

sluit

'First among the mighty (commentary writers) for general usefulness we are bound to mention the man whose name is a household word

9) *'Household word'* wil zeggen: bij iedereen bekend; prominent.

Toepassing voor ons:

laten wij ons best doen Matthew Henry, zijn Bijbelverklaring, opnieuw om ons heen bekend te maken en te promoten.

sluit, *Matthew Henry (...) He is the most pious and pithy (pittig, pakkend), sound and sensible (...) he is deeply spiritual, heavenly, and profitable; finding good matter in every text, and from all deducing most practical and judicious lessons'.*

5. In de lijn van Spurgeon lees ik op de achterkant van het exemplaar van Henry's Commentary dat ik heb:
'Matthew Henry (...) combines practical application, devotional insight, and scholarship on the entire Bible. Henry has profound (diepgaande) insights on the content, message and nature of God's divine revelation'.
6. Als je denkt nu wel in de gaten te hebben hoe waardevol de Henry-commentaar is, nog stééds is, kun je in principe stoppen met lezen...
7. ... Toch is het de moeite waard nog wat meer te horen, om een en ander wat uit te diepen en te verbreden!

Hoofdstuk II.
Geschiedenis van Henry's Bijbelcommentaar

1. De geschiedenis van Matthew Henry's Bijbelcommentaar begint bij de persoon van Matthew Henry (1662 – 1714) zelf. Of eigenlijk denk ik bij zijn opvoeding in het gezin Henry.

2. Hij wordt namelijk geboren – op 18 oktober 1662 te of op Broadoak (op de grens van Engeland en Wales) – in een Godvruchtig gezin, postief puriteins

10) Het woord ‘puritein (Engels: puritan)’ is te plaatsen in de Kerkgeschiedenis en schijnt geboren te zijn als scheldwoord (en zo functioneert het eigenlijk nog steeds, snuffel maar eens op internet, ook A.I. heeft er al weet van...; cf. het gebruik van het woord ‘calvinist’).

Voor wie? Voor hen die in de (16e) / 17e / 18e eeuw in Engeland oprecht God en Zijn Zoon zochten en de Bijbel als Gods Woord serieus namen voor leer en leven. Later werd de term door de ‘uitgescholdenen’ als eretitel overgenomen.

Verscheidene van hen hebben diep-opbouwende en warm getinte boeken nagelaten. De meest bekende puritein zijn waarschijnlijk wel John Bunyan met zijn twee delen ‘*Pilgrim’s Progress*’, *De Christen- en de Christinnereis*, die elkaar prachtig aanvullen, en Matthew Henry in verband met zijn Bijbelwerk.

Zij, en niet te vergeten Thomas Brooks (meest bekend zijn denk ik: ‘*De Hemel op aarde*’, over geloofs zekerheid, dat mijn vrouw Joke en ik op dit moment samen lezen, en ‘*Kostbare middelen tegen Satans listen*’), schrijven heel bevattelijk.

Zo ook de ‘late’ puriteinen C.H. Spurgeon en J.C. Ryle (19e eeuw), alsmede de man die de ‘laatste’ van de puriteinen is genoemd: J.I. Packer (20e eeuw). Maar waarom zouden we dan ook D. Martyn Lloyd-Jones niet noemen?

Geliefd zijn verder, en dan zijn we weer terug bij de eerst genoemde periode, bijvoorbeeld Thomas Boston (boek ‘*De viervoudige staat*’), de Erskine-broers (zie [noot 6](#) dus), Samuel Rutherford. En natuurlijk de ex-slavenhandelaar John Newton (hymnes en pastoraal getinte brieven).

Het gaat om mensen die door het geloof in de Heere Jezus gerechtvaardigd mochten worden en nu met dankbaarheid werkzaam wilden (en willen) zijn in het serieus God dienen. Let op het woordje ‘puur’ in pu(u)r-itein. De Puriteinen streefden naar een puur (d.i.: een combinatie van oprecht, diepgaand en warm-bloeiend) christenleven met de Heere. Er mee verbonden (wat ook in het woordje ‘puur’ zit) hadden ze het intens verlangen naar levensheiliging voor de Heere.

Het mooie van de puriteinen is daarbij dat ze geestelijk-praktisch ingesteld waren en dat hun boeken, naast diepgang, ook geestelijk-praktische aanwijzingen gaven over hoe de Bijbelse principes concreet kunnen worden gemaakt in het geloofsleven.

Wat betreft de puriteinen verwijs ik vooral ook naar [noot 6](#) betreffende wat Herman Bavinck naar aanleiding van de werken van de Schotse broers-predikanten Ralph en Ebenezer Erskine over hen, oftewel hun geschriften, schrijft.

Bavinck noemt hen trouwens ‘oude schrijvers’, waarbij hij ook denkt aan Nederlandse puriteins georiënteerde predikanten als Wilhelmus à Brakel en Jodocus van Lodenstein om eens twee te noemen.

Mijn toepassingsvraag is:

willen wij in de voetsporen van de puriteinen gaan, ik bedoel als het gaat om hun geloofsleven?

sluit georiënteerd, waarin de omgang met God in hun hele leven (ook als niemand keek) doordringt, zich voedend met Gods Woord en zich naar God uitsprekend in gebed. Matthew's vader, de begaafde predikant Philip Henry, heeft veel invloed op hem gehad, in leer en leven. Ja zoveel indruk op hem gemaakt, dat zijn vader met zijn doen en laten door hem in een [biografie](#) uitvoerig is beschreven.

3. Zoon Matthew mag door Gods genade in de geloofsvoetsporen van zijn vader en moeder treden. Ook bij hem ontplooit zich die warm-bevindelijke, puriteinse wandel met God.

Dr. H. Bavinck, die dus een voorwoord schreef bij de Nederlandse versie van Henry's Bijbelwerk, noemt als treffendste in zijn leven zijn dagelijkse omgang met de Heilige Schrift, dat deze inderdaad zijn grootste schat is, de lamp voor zijn voet en het licht op zijn pad (Psalm 119:105).

Hij is ook een man van gebed.

4. Net als zijn vader is ook Matthew begaafd. Hij studeert eerst rechten, maar wisselt van studie. Hij wordt in juni 1687 als predikant verbonden aan de Presbyteriaanse kerk van Chester. Hier zal hij 25 jaar blijven.

Hij verkast in 1712 naar Hackney, Londen. Zijn bediening daar is echter kort, twee jaar.

Op 22 juni 1714 overlijdt hij.

5. Nog even aansluitend bij punt 3 memoreert Bavinck dat Henry's dagboek overal de trekken toont van iemand, die dagelijks in de gemeenschap met God leeft. En: Zijn geschriften zijn evenals die van Thomas Boston vol van dankbare erkenning, dat de Heere hem leidt en het hem aan niets laat ontbreken.

Veel werk maakt hij van de samenkomsten met het gezin (huis-godsdienst, family-devotion). Bedienden en gasten zullen daar ook bij geweest zijn. Hij leest daarbij een gedeelte uit de Bijbel en gaat het dan uitleggen. Op het goed begrijpen en op het beoefenen van de Schrift was heel zijn streven gericht, zowel in zijn huis als in de gemeente.

6. Dan is het niet vreemd van Bavinck te horen dat Henry veel zorg aan zijn preken besteedt. Hij gaat daarbij systematisch te werk. Op zondagmorgen verklaart hij naar een bepaalde orde een hoofdstuk uit het OT en op zondagmiddag een uit het NT. Op de donderdagavond behandelt hij allerlei Bijbelse thema's. In oktober 1692 begint hij met Genesis 3:9 en in mei 1712 eindigt hij met Openbaring 17:18.

7. Door dit dagelijks leven bij de Schrift en zijn wekelijkse voorbereiding van prediking en Bijbellesing wordt hij op uitnemende wijze voor zijn voornaamste werk, de verklaring van de gehele Bijbel – OT en NT

11) Ja, dit is Henry's voornaamste werk, maar niet het enige dat van hem is verschenen. Hij begint met schrijven in 1689 van een klein (anoniem) geschrift.

Vervolgens verschijnen van zijn hand nog vele preken en geestelijk-praktische werken. Bijvoorbeeld het boekje ‘*Aanwijzingen voor de dagelijkse omgang met God*’ – die ons leren hoe wij elke dag moeten beginnen, doorbrengen en eindigen met God; de Nederlandse versie is in 1982 uitgegeven bij de Banier (de originele Engelse editie zag het licht: 1712). Zeer de moeite van lezen waard!

En natuurlijk de prachtige biografie die hij over zijn vader, Philip Henry, schreef: ‘*Naar Zijn beeld; het leven en sterven van Philip Henry*’, uitgeverij gebr. Koster (de originele Engelse editie zag het licht eveneens in 1712: ‘*An Account of the Life and Death of Mr. Philip Henry, Minister of the Gospel, Near Whitchurch in Shropshire*’).

Hoe bemoedigend over zo'n voorbeeld in leven met God te lezen!

sluit voorbereid.

Door anderen aangespoord, maakt hij er in 12 november 1704 een start mee en werkt er gestaag aan door.

We lezen in zijn dagboek op genoemde datum deze bijzondere notitie:

‘Nov. 12, 1704: This night, after many thoughts of heart, and many prayers concerning it, I began my notes on the Old Testament. (...) in the sight of God, and, I hope, with a single eye to His glory, I set about it, that I may endeavour something and spend my time to some good purpose, and let the Lord make what use He pleaseth of me. I go about it with fear and trembling, lest I exercise myself in things too high for me. The Lord help me to set about it with great humility.’

12) Te vinden op de ‘Banner of Truth’-website, onder Articles: ‘[Matthew Henry's Commentary](#)’, Houghton, S.M., March 7, 2006.

sluit

De 17e april 1714 kan hij in zijn dagboek schrijven dat hij de Handelingen der Apostelen en daarmee het vijfde deel van zijn werk heeft mogen afronden.

Twee maanden daarna sterft hij. Anderen voltrokken toen zijn arbeid in zijn geest en met behulp van nagelaten aantekeningen. Wie die ‘anderen’ dan wel zijn, vinden we bij Spurgeon

13) In ‘[Commenting and Commentaries](#)’, waar Spurgeon noemt (zonder voornaam): ‘*Evans, Brown, Mayo, Bays, Rosewell, Harriss, Atkinson, Smith, Tong, Wright, Merrell, Hill, Reynolds, and Billingsley—all Dissenting ministers. They have executed their work exceedingly well, have worked in much of the matter which Henry had collected, and have done their best to follow his methods*’.

Waarbij Spurgeon nog wel aantekent dat zijns inziens hun werk van wat mindere kwaliteit is dan dat van Henry zelf.

sluit

8. En ja, Henry's Bijbelwerk komt halverwege de 18e eeuw ook in Nederland terecht, al duurt het nogal even (een halve eeuw) voor de voltooiing van de Nederlandse versie plaatsvindt:

[Letterlijke en practicale verklaring over alle boeken van de ganse Heilige Schrift](#) beschreven door Matthew Henry – aangevuld met aantekeningen van andere personen.

Het project werd als het ware een estafette-loop: in 1741 door uitgever Reinier Boitet

14) In november 1740 al schrijft Boitet in een voorwoord:

‘Veel tot aanprijzing van dit werk te zeggen, is mijn oogmerk niet, dewijl het een genoegzaam bewijs van deszelfs waarde is, dat het reets viermaal in Zes Deelen in Folio in de Engelsche tale gedrukt, en altoos bij diegene die Waarheid en Godsvrucht beminnen, hoog geschat is. (...) Eenige jaren geleden nam ik op recommendatie van Godsgeleerde Mannen reets voor, om het Hooftwerk van den Godvruchtigen Henry, namentlijk deze zijne Verklaring over den geheelen Bijbel, in de Nederduitsche tale (dat is: de Nederlandse taal) mijnen Landsgenoten mede te delen, waarvan ik nu een begin make, met voornemen (zo God wil en ik leve) daarmede tot het einde toe voort te gaan.’

Onder Gods leiding heeft weliswaar Boitet het werk niet afgemaakt, maar mag in 1759 Van Essen het werk voortzetten, en zo gaat het voort, zie boven.

sluit te Delft begonnen, in 1759 door J.L. van Essen te Delft voortgezet, bij het 15e deel in 1765 door Dirk onder de Linden en zoon te Amsterdam overgenomen en uiteindelijk in 1786 voor het NT en in 1791 voor het OT voltooid.

Maar in het begin van de 20e eeuw kwam er dus een nieuwe vertaling onder leiding van uitgeverij J.H. Kok (N.B. toen was deze uitgeverij principieel nog heel anders van kaliber dan nu, nl. positief-christelijk; na WO-II meer en meer veranderd) te Kampen 1910 – 1916: zie boven.

* Las dat bij speurwerk in de archieven van uitgeverij Kok er achter is gekomen wie de vertaler van Henry is geweest: Elisabeth Freijstadt

15) In een RD-artikel, ergens in het jaar 2000, J. van 't Hul, wordt onthuld dat Elisabeth Freijstadt van oorsprong een Duitse vrouw uit Bremen is. Haar familie was in de 19e eeuw naar Amsterdam verhuisd, waar men, onder invloed van het Réveil, was overgegaan tot het protestantisme.

Elisabeth Freijstadt vertaalde op verzoek van uitgever Kok ook werken van Spurgeon en Bettex.

sluit

Kanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw zette uitgeverij De Groot Goudriaan (overgenomen door Kok; later Kok op zijn beurt overgenomen door uitgeverysconcern [Veen] Bosch en Keuning in 1997) de uitgave van Henry's werk voort – in verschillende jaren kwam een herdruk op de markt, volgens mij tot nu toe.

9. Zoals boven aangegeven is er ondertussen een beknoptere ‘Henry’ uitgekomen. Eerst in het Engels, samengevat door de Amerikaanse dr. Leslie F. Church (of onder leiding van hem):

Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible in One Volume: Genesis to Revelation, uitgeverij Marshall Morgan and Scott, 1961 – Concise (abridged) edition.

Verrassend genoeg kwam ik erachter dat al twee eeuwen eerder een verkorte uitgave was voorbereid en verschenen, en wel door John Wesley. Dat is te zeggen: Alleen ten aanzien van het OT. Van het NT had Wesley zelf al ‘Notes’ gereedgemaakt, maar hij zag geen kans datzelfde ook van het OT te doen. *Gekke is evenwel dat Wesley spreekt van een verkorting van ‘Mark Henry's exposition’, maar het is zonneklaar dat hij Matthew Henry bedoelt. Zie meer in noot

21) Naast Tukker, Spurgeon en Piper, had niet alleen de bekende en door God bijzonder gebruikte predikant-evangelist George Whitefield, maar ook zijn even bekende collega John Wesley hoge achtung en diepe waardering voor Henry's commentaar.

En het kan niet anders of het met hoofd en hart bestuderen van de Bijbel met toelichting van Henry heeft én hun leven én hun prediking diepgaand beïnvloed.

* Licht de ‘arminiaans’ getinte Wesley (boven zijn al genoeg ‘calvinistisch’ georiënteerde personen aan bod gekomen 😊) er even uit. Eerder had hij al verklarende aantekeningen op het NT uitgegeven en werd er nu toe gedrongen, datzelfde te doen voor het OT. In verband met deze ‘mega-klus’ en tijdgebrek, besloot hij voor dat doel echter de commentaar van Henry te gebruiken, namelijk er een verkorte editie van te publiceren:

[‘John Wesley's Notes on \(...\) the Old Testament’](#).

Wesley, en daar gaat het mij nu om, schreef in zijn ‘Preface’, Edinburg, April 25, 1765, over Henry (die hij overigens vreemd genoeg Mark Henry noemt) het volgende:

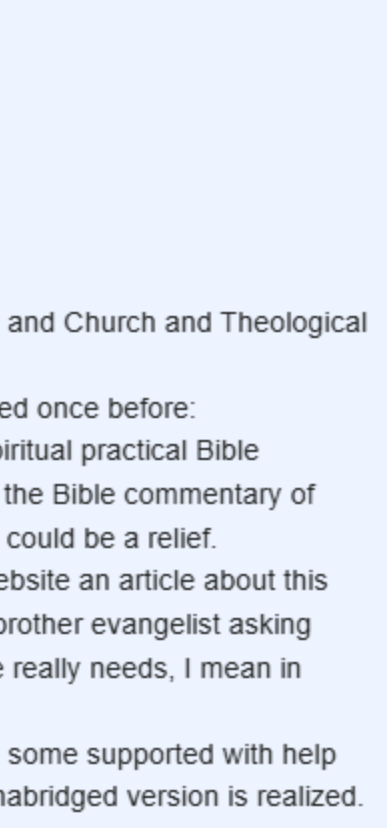
‘He is allowed by all competent Judges, to have been a person of strong understanding, of various learning, of solid piety, and much experience in the ways of God. And his exposition is generally clear and intelligible, the thoughts being expressed in plain words: It is also found, agreeable to the tenor of scripture, and to the analogy of faith. It is frequently full, giving a sufficient explication of the passages which require explaining. It is in many parts deep, penetrating farther into the inspired writings than most other comments do. It does not entertain us with vain speculations, but is practical throughout: and usually spiritual too teaching us how to worship God, not in form only, but in spirit and in truth’.

sluit

Eerstgenoemde ‘concise edition’ (de 1961-versie dus) is in 1990 / ‘91 in Nederlandse vertaling verschenen, en wel in [twee forse delen](#), onder leiding van de Hervormd-gereformeerde dr. C.A. Tukker en zijn vrouw V. Tukker-Terlaak

16) Zie ‘Woord vooraf’ in ‘Matthew Henry's *Verklaring van het Oude en Nieuwe Testament*’, Utrecht 1990, uitgeverij De Banier – vertaald uit het Engels onder leiding van C.A. Tukker en V. Tukker-Terlaak – deel 1.

Het ‘Woord vooraf’ in deel 2, 1991, vult een en ander aan.

sluit

De Nederlandse versie is een initiatief van uitgeverij De Banier. Over deze uitgave is volgens mij boven wel voldoende gesproken.

10. Bij de twee Nederlandse vertalingen van de volledige Henry (resp. die van de 18e en die van de 20e eeuw) en de Nederlandse vertaling van de beknopte Henry (jaren negentig van de 20e eeuw) is het gelukkig niet gebeven. Tusschen namelijk is Henry's werk, of de uitgebreide of de verkorte versie, al in verscheidene andere talen overgezet en uitgegeven (of men is daarmee bezig)

17) Artikel RD, in 2000, Jan van 't Hul.

sluit

→ Als ik het goed heb is er vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw al een Spaanse versie van Henry's verklaring gerealiseerd.

→ Door de Gereformeerde Zendingsbond (GZB), de Zending Gereformeerde Gemeenten (ZGG) en de zending van de Christelijk Gereformeerde Kerken is een gezamenlijk vertaalproject van Matthew Henry in het Arabisch geïnitieerd.

→ Begin 1999 presenteerde Oost-Europa-stichting ‘Kom Over En Help’ (KOEh)

18) De christelijke stichting ‘Kom over en help’ (KOEh) werd in 1974 opgericht en hield zich in eerste instantie, samen met ‘Hulp Oost-Europa’ (HOE), bezig met het smokkelen van Bijbels en christelijke lectuur.

Tegenwoordig is er sprake van een iets aangepast takenpakket aansluitend bij de omstandigheden in voormalige Oostblok landen waarin wordt gewerkt.

sluit een verkorte Matthew Henry in het Bulgaars.

→ Een Russische Matthew Henry (afdeling [NT](#) gereed 2002; afdeling [OT](#) 2007) is het resultaat van een samenwerkingsverband tussen het deputaatschap Bijbelverspreiding van de Gereformeerde Gemeenten en Stichting Friedensstimme

19) de christelijke stichting Friedensstimme houdt zich al ruim veertig jaar bezig met ondersteuning van christenen in de voormalige Sovjet-Unie. Er is contact met een grote groep evangelisten, die de stichting voorziet van lectuur en middelen voor vervoer.

sluit

Aanvankelijk werd gedacht aan een verkorte versie, maar de Broederraad van de niet-geregistreerde baptisten in Moskou had graag de onverkorte uitgave. Er was al zo weinig materiaal voorhanden en voorgangers hadden over het algemeen weinig ondergrond.

→ Verder werd gerealiseerd een Indonesische vertaling van Matthew Henry's verklaring (klaar eind 2020), door de voor dit doel tijdelijk opgerichte stichting Vrienden van Matthew Henry; tevens is er sprake van een Chinese c.q. Bengaalse versie, door de Hudson Taylor-stichting.

11. De vraag is terecht te stellen hoe het zit met de Servische vertaling... Die is er helaas nog niet. Maar ik heb een email geschreven naar broeders die volgens mij zeer zeker de mogelijkheid om tot een Servische editie te komen (opnieuw) serieus zullen bekijken; en wat niet onbelangrijk is: die de geschikte contacten in Nederland hebben die het mee kunnen helpen dragen en realiseren

20) Hier het briefje – aan vader en zoon resp. Ćedo (ja, de jongere broer van Simo) en Emanuel Ralević, beiden verbonden aan het Balkanski Theologisch Seminarie (Balkanski Teološki Fakultet [BTF]) in Niš:

Earnest request

Dear brothers,

How are you? I hope well.

We, my wife and I, were longer time not staying in Niš, but you and Church and Theological school are regularly in our prayers.

I have a request for you that I, if I remember well, already named once before:

I think there is a need in Serbia for a popular explaining and spiritual practical Bible commentary, especially commentary on Old Testament. I think the Bible commentary of Matthew Henry would be excellent. Also the shortened version could be a relief.

It is now actual for me again because I am preparing for our website an article about this Henry's main work, and in addition just yesterday night was a brother evangelist asking about commentary Old Testament in Serbian language, that he really needs. I mean in Serbian language.

There are already Henry translation in several languages. Also some supported with help from the Netherlands. For example in Russian language the unabridged version is realized.

My brothers, would that not be a big blessing for God's Kingdom that this can be realized also in Serbia?

Or, maybe there are already steps in this direction...

‘Lord, please bless my brothers. Also in thinking about my request.’

In Christ connected

You brother

Pier Meindertsma

sluit

12. Maar nog even over de Nederlandse vertaling. De vertaling van de ‘verkorte Henry’ is up-to-date genoeg (en gelukkig ook niet te veel in ‘Jip en Janneke’-taal). Maar het zou mooi zijn dat er van de onverkorte versie een herhaling plaatsvindt, waardoor Henry's Bijbelwerk voor de ‘hedendaagse mens’ iets toegankelijker wordt. En dat en niet alleen voor de ‘denker’ (die redt zich met een beetje gods wil er wel mee), maar vooral voor de ‘doener’.

Of misschien moet ik toch zo reëel zijn dat voor de doener de verkorte versie het meest aan te raden valt...

Hoofdstuk III.
Inhoud en nut van Henry's Bijbelcommentaar

In dit derde punt gaan we terug naar de inhoud en het nut (oftewel de bruikbaarheid) van Matthew Henry's Bijbelcommentaar. Wat nu volgt is een uitbreiding en verdieping van wat in het eerste punt eigenlijk al in een notendop is weergegeven.

Ik wil dat doen met wat drie personen hebben gezegd. 'Met z'n drieën' geven ze volgens mij een aardig, elkaar completerend, beeld.

- We laten hiervoor eerst aan het woord de al genoemde **dr. C.A. Tukker (A)**;
- dan voor het middenstuk uitgebreider **dr. H. Bavinck (B)**;
- en als derde de ons wat meer vertrouwde **dr. John Piper (C)**;
- Afsluitend met een typering van **Matthew Henry** zelf **(D)**.

Als 'toegift' kan ik het niet laten om in twee noten nog drie andere getuigen op te voeren:

- in de eerste noot de twee door God zeer gebruikte opwekkingspredikers **George Whitefield** (spreek uit: Whit-field) en **John Wesley**

21) Naast Tukker, Spurgeon en Piper, had niet alleen de bekende en door God bijzonder gebruikte predikant-evangelist George Whitefield, maar ook zijn even bekende collega John Wesley hoge achting en diepe waardering voor Henry's commentaar.

En het kan niet anders of het met hoofd en hart bestuderen van de Bijbel met toelichting van Henry heeft én hun leven én hun prediking diepgaand beïnvloed.

'k Licht de 'arminiaans' getinte Wesley (boven zijn al genoeg 'calvinistisch' georiënteerde personen aan bod gekomen 😊) er even uit.

Eerder had hij al verklarende aantekeningen op het NT uitgegeven en werd er nu toe gedrongen, datzelfde te doen voor het OT.

In verband met deze 'mega-klus' en tijdgebrek, besloot hij voor dat doel echter de commentaar van Henry te gebruiken, namelijk er een verkorte editie van te publiceren: ['John Wesley's Notes on \(...\) the Old Testament](#) [🔗](#).

Wesley, en daar gaat het mij nu om, schreef in zijn 'Preface', Edinburg, April 25, 1765, over Henry (die hij overigens vreemd genoeg Mark Henry noemt) het volgende:

'He is allowed by all competent Judges, to have been a person of strong understanding, of various learning, of solid piety, and much experience in the ways of God. And his exposition is generally clear and intelligible, the thoughts being expressed in plain words: It is also found, agreeable to the tenor of scripture, and to the analogy of faith. It is frequently full, giving a sufficient explication of the passages which require explaining. It is in many parts deep, penetrating farther into the inspired writings than most other comments do. It does not entertain us with vain speculations, but is practical throughout: and usually spiritual too teaching us how to worship God, not in form only, but in spirit and in truth'.

sluit ten tijde van de Great Awakening in Engeland en Amerika;

- en in de tweede noot de door mij zeer gewaardeerde predikant **P. den Ouden**

22) Uit een artikel (interview) RD door Jan van 't Hul, [27 januari 2020](#) [🔗](#), gewijzigd op 26 oktober 2023:

Tijdens zijn studietijd keek de Hersteld-Hervormde ds. P. den Ouden niet naar Henry om. 'Ik was het arrogante studentje (...). Pas later ben ik hem weer gaan waarderen en lezen'.

Hoe zou u deze Bijbelverklaring typeren?

'Henry wil de mensen dienen en opbouwen in het geloof. Wie in het geestelijke leven gesticht wil worden, die leze Henry. (...) De toon waarop hij schrijft, is meestal blijmoedig en hoopvol. Je zou hem een optimist onder de puriteinen kunnen noemen.'

Als voorbeeld wijst Den Ouden de uitleg van Spreuken 3:17 aan:

'Henry zegt hier dat er overvloedig genot en voldoening te vinden is in ware vroomheid. Ik citeer:

"Al de genietingen en vermaken der zinnen zijn niet te vergelijken bij het genot dat Godvruchtige zielen smaken in gemeenschapsoefening met God en in goeddoen." Let op die laatste woorden. Dit is 'm ten voeten uit. Hij prijst de dienst des Heeren aan als een dienst waarin genot te vinden is. Hij zegt eigenlijk: Wil je plezierig leven? Dien dan God, de Heere. Er is geen beter leven dan dat.'

Wat is het dat Henry zo tijdloos maakt?'

Hij is heel toegankelijk. Niemand hoeft er moeite voor te doen om zijn verklaring te begrijpen. Hij blijft ook dicht bij de Schrift. Het was niet zijn doel om dogmatiek te bedrijven, evenmin om een bijdrage te leveren aan de theologische wetenschap. Wat hij met zijn levenswerk bedoelde, was niet meer dan een bijdrage te leveren aan het geestelijk welzijn van de lezer, om mensen te helpen handen en voeten te geven aan hun geestelijk leven en toe te rusten voor de praktijk van het christendom. Je moet Henry mediterend lezen, traag lezen. In onze tijd scrollen en googelen we er op los, maar als je Henry leest, moet je daar de tijd voor nemen.'

Hoe waardeert u de verkorte tweedelige uitgave van dr. C. A. Tukker uit de jaren negentig?

'Ik begrijp goed waarom Tukker dat deed, want Henry kan best wijdlopig en uitgebreid zijn. Dat was kenmerkend voor die tijd, maar wij zeggen nu dat het best een stuk bondiger kan. Maar in die tweedelige uitgave mis je weer de mooie zinnen, de quotes die mij inspireren. Dat is toch jammer.'

sluit (al was het alleen al om zijn onvergetelijke boeken 'Liefde en trouw bij de puriteinen' en 'Luther op de Wartburg – Brieven in ballingschap'

23) Het eerst genoemde boek gaat de predikant-schrijver in op het gegeven dat de puriteinen in het kader van hun verlangen naar een 'puur' leven met en voor God, ook grondig hebben nagedacht over het huwelijk.

Zoals verwacht kan worden geven de geestelijk-praktische puriteinen tevens aanwijzingen hoe de Bijbelse principes concreet kunnen worden gemaakt.

In het tweede boek geeft de predikant niet alleen tientallen vertaalde brieven uit Luthers periode van 'ballingschap' op de Wartburg, brieven die Luther en zijn geloofsleven en zijn aanvechtingen zo dichtbij brengen, maar ook verbindende en toelichtende teksten. Beide alleszins de moeite van lezen waard!

sluit).

A. dr. C.A. Tukker

1. We beginnen dus met dr. Tukker. Hij geeft vier dingen puntsgewijs door. Als eerste: Henry's werk is een gereformeerde (gereformeerd hier in de zin van onversneden reformatorisch) commentaar.
2. Tukker vervolgt: het is praktisch (in de zin van geestelijk-praktisch dus) en stichtend van aard.
3. Het devotionele karakter gaat niet ten koste van de wetenschappelijke kwaliteit, in aanmerking nemend de tijd waarin hij leefde.
4. Het werk is voor een breder publiek bestemd dan theologen, want eenvoudig en toegankelijk.

B. dr. H. Bavinck

1. Als tweede richten we onze blik op prof.dr. H. Bavinck, die eigenlijk met een uitwerking komt van de punten van Tukker (anachronistisch gesproken natuurlijk 😊). Ik put opnieuw uit Bavincks uitvoerige, maar zeer instructieve en constructieve, ['Voorrede](#) [🔗](#) (soms door mij wat vrij weergegeven).
2. En ja dan kunnen we met Bavinck zeggen dat er zonder twijfel verklaringen van de Heilige Schrift zijn die wetenschappelijker zijn dan die van Henry, ook die exegetisch meer aan de weg timmeren. Henry mist alle vertoon van geleerdheid. Het is hem te doen om de Schrift te doen verstaan die nuttig is tot lering en weerlegging, tot onderwijzing en verbetering. Henry ging er van uit, dat al wat te voren geschreven is, tot onze lering werd geschreven, opdat wij door lijdzzaamheid en vertroosting der Schriften hoop hebben zouden. Hij liet, in overeenstemming met de bedoeling van de Schrift zelf, zijne verklaring daartoe strekken, opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust. Bavinck gebruikt hier zinsneden uit 2Timotheüs 3 en Romeinen 15.
3. Zó werd (gaat Bavinck verder) de Schrift door Henry opgevat en verklaard. De eigenlijke uitlegging ontbreekt niet. Kort, eenvoudig en menigmaal met treffende juistheid wordt de zin (betekenis) aangegeven en het verband toegelicht. De verklaring is uitleggend, verklarend, maar toch vooral geestelijk-praktisch. Nooit maakt hij jacht op allerlei vreemde en ongewone verklaringen, hij zoekt geen ijdele nieuwsgierigheid te bevredigen.
4. Bavinck voegt toe dat bij het proeven van Henry's verklaring je op bijna iedere bladzijde bewijzen vindt van de geest en de kennis van de schrijver. Zij boeit, zonder met opzet onze aandacht te vragen. Zij bekoort door de rijkdom van beelden, door de frisheid en natuurlijkheid van stijl, door de levendigheid en opgewektheid van toon, door de duidelijkheid van voorstelling, door de overvloed van practicale opmerkingen en toepasselijke, stichtelijke overdenkingen.
5. Al met al is het volgens Bavinck dan ook geen wonder dat de verklaring veel ingang vond, herhaalde malen herdrukt werd en onder de populaire (Bavinck zal bedoelen: toegankelijk voor de denker en de doener) Bijbelverklaringen steeds een ereplaats zal blijven innemen. Henry's verklaring is geprezen door mannen als William Tong, Dr. Isaac Watts, Dr. Philip Doddridge, George Whitefield, Dr. Adam Clarke, Robert Hall, Dr. Thomas Chalmers, Charles H. Spurgeon. Verder hebben christenen van alle kerken in Engeland er hun zegel aan gehecht.
6. Aansluitend bij het voorgaande is het mooie dat de verklaring van Henry in Bavincks tijd kan worden gevonden (en, door mij aangevuld, in onze 21e eeuw opnieuw zou moeten worden gevonden) in vele christelijke gezinnen en zowel in de studeerkamer van predikant als op de boekenplank van doorsnee gemeente-lid.
7. Dat Henry's Bijbelcommentaar zo wijd verspreid is, kunnen we met Bavinck terecht noemen: *'een zegen, door Gods genade aan Henry's werk geschonken, die al zijn verwachtingen zeer ver heeft overtroffen'.*

C. dr. John Piper

1. Dan nu de beurt aan de ons meer bekende dr. John Piper. In de rubriek 'Ask Pastor John', episode 1920 – March 31, 2023, zet hij Henry's Commentaar bovenaan als als hij spreekt over de 'Best Commentaries on the Whole Bible'. Hij vertelt in een paar zinnen de geschiedenis ervan en citeert dan Spurgeon, die hij noemt 'a pastor in London that everybody loves to read, I (Piper dus) love to read anyway'. Piper's Spurgeon-citaat kun je zo ongeveer vinden in [punt I](#).
2. Wat voor Piper belangrijker is dan *'being pithy'* (zie bij Spurgeon boven), is dat Henri trouw is aan de Schriften en de betekenis ervan. Het is een *'theological, devotional commentary'*. En hij typeert raak als hij zegt dat het teksten probeert te relateren aan de vragen over God en leven. Hij geeft treffend weer: *'If you use Henry, you have to poke around in the paragraphs in order to find the very words of the verse that you're working on, to find the gold that's really there. In the middle of the big picture, the details are hidden away. They're worth looking for.'*

24) Piper geeft nog twee andere 'whole-Bible commentaries' door. Hij noemt als nummer twee (nummer één is Henry dus): *'Matthew Poole's (...) commentary on the whole Bible, published in 1685.*

Its original title, typical of those old guys, is [Annotations Upon the Holy Bible, Wherein the Sacred Text Is Inserted, and Various Readings Annexed, Together with Parallel Scriptures, the More Difficult Terms in Each Verse Are Explained, Seeming Contradictions Reconciled, Questions and Doubts Resolved, and the Whole Text Opened](#). I love titles that explain everything. Now, that's probably my most common go-to whole-Bible commentary, believe it or not. So there it is.

*Number three is [Commentary Critical and Explanatory on the Whole Bible](#) by Robert Jamieson, A.R. Fausset, and David Brown, usually abbreviated to Jamieson, Fausset & Brown. Now, don't let the word **critical** in the title — [Commentary Critical](#) — put you off. It doesn't mean negative criticism. It means that among these three commentaries, this one would be the most oriented toward difficult scholarly questions. But even so, it's quite usable by non-scholars. The authors were three ministers and professors in Britain, writing in the latter part of the 1800s. They wrote, in fact, in the front of their work, these words (I'll give you a flavor):*

It is a humble effort to make Scripture expound itself. May the blessed Lord, who has caused all holy Scripture to be written for our learning, bless this effort and make it an instrument toward the conversion of sinners and the edification of saints, to the glory of his great name and the hastening of his kingdom. Amen.'

Nadat hij ook nog een *'New Testament Commentary'* heeft genoemd, eindigt John Piper zijn podcast over de *'Best Commentaries on the Whole Bible'* met een ook niet onbelangrijke slotopmerking:

'So, there they are — four fallible commentaries recommended by one fallible podcaster. Test all things; hold fast to what is good according to Scripture. And may your love for the Scriptures and your obedience to them grow because of your study.'

sluit

D. Matthew Henry

1. Hierbij aansluitend wil ik punt III afsluiten met te zeggen dat Matthew Henry ook zelf ontwepend eerlijk en bescheiden (nederig) is over zijn kwaliteiten. We zagen dat al boven in zijn dagboek-notitie op 12 november 1704. 'k Voeg toe wat we lezen in zijn commentaar als hij bij Ezechiël 40 (Het tempel-visioen) komt.
2. Hij zegt daar:

'(...) Here is one continued vision, beginning at this chapter, to the end of the book, which is justly looked upon to be one of the most difficult portions of scripture in all the book of God. (...). But because it is hard to be understood we must not therefore throw it by, but humbly search concerning it, get as far as we can into it and as much as we can out of it.

3. En hij vervolgt:

and, when we despair of satisfaction in every difficulty we meet with, bless God that our salvation does not depend upon it, but that things necessary are plain enough, and wait till God shall reveal even this unto us.'

Slot – Gemeentelid en Matthew Henry's Bijbelcommentaar

1. Terugblikkend kan de conclusie van ons referaat over de Bijbelverklaring van Matthew Henry alleen maar zijn, dat die zeer gelukkig inderdaad 'vergeestelijkt', ik bedoel op de legale, positieve manier. We hebben hier te maken met een commentaar die niet alleen Gods Woord **verklaart**, maar ook **geestelijk-praktisch** maakt en bevindelijk toepast in ons leven.

2. Ik heb daarbij vooral willen spreken (om niet te bevooroordeeld te lijken 🙄) door middel van verschillende gedegen en onverdachte getuigen om dat te bevestigen en uit de doeken te doen.

3. Het is daarom niet voor niets dat Henry's werk al drie eeuwen enthousiast gewaardeerd wordt bij evangelicale christenen, of om het met Reinier Boitet te zeggen: *'bij diegene die Waarheid en Godsvrucht beminnen'*

25) Zie voorwoord van Boitet bij de start van de eerste Nederlandse Henry-uitgave in noot 8

sluit.

4. Ten overvloede hier nog een bevestiging van een lid van onze gemeente in Harlingen die hij mij stuurde naar aanleiding van het lezen van Matthew Henry's verklaring op Ezechiël 47 – noem het een harte-reflectie, waarvan ik hier het begin doorgeef:

'Heb net Matthew Henry doorgelezen m.b.t. Ezechiël 47. Wat een geweldige eye-opener. Wat een prachtige uitleg over dit Schriftgedeelte.' (zie verder in een noot

26) Hier nog wat uit het vervolg van zijn spontane gedachten-reflectie, waar mijn gemeente-broeder op dat moment door de Heilige Geest bij bepaald werd en wat hem geestelijk verlevendigde (waarin hij mij wilde laten delen, want *'gedeelde vreugd is dubbele vreugd'*).

Nadat hij dus zijn enthousiaste waardering voor de verklaring van Henry ten aanzien van Ezechiël 47 onder woorden had gebracht, vervolgt hij:

'Mooi om te lezen/leren dat het Evangelie niet alleen in de tempel blijft, maar dat de boodschap de wereld ingaat.

Goed om te lezen dat het water, het Evangelie, niet minder wordt als het verder bij de oorsprong vandaan gaat, maar dat het meer wordt, als meer en meer mensen het doorvertellen.

Mooi om te lezen dat er genezende kracht in dit water, in deze blijde boodschap zit en dat dit goede nieuws zondige mensen rein kan maken. Dat door het bloed van Jezus wij rein zijn. (...)

Het Evangelie is net als het zout dat Elisa in het water gooide bij Jericho. Het water werd gezond gemaakt. De genade van God maakt dode zondaars weer levend, alles wordt vruchtbaar en bloeiend.

En de vruchten die wij dragen als wij net als Psalm 1 geplant zijn aan waterstromen, zijn vruchten die niet zullen verwelken. Psalm 92:15,16 (de broeder geeft het weer uit de HSV) zegt: 15 In de ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen fris en groen zijn, 16 om te verkondigen dat de HEERE waarachtig is; Hij is mijn Rotssteen, en in Hem is geen onrecht.'

sluit).

5. En zo komen we aan het eind van onze verhandeling over de Bijbelcommentaar van Matthew Henri.

Ik spreek de hoop uit dat mede naar aanleiding van mijn uiteenzetting, velen de commentaar gaan aanschaffen (de volledige of de verkorte editie). Méér, dat zij de commentaar niet in de (boeken)kast zullen laten staan, maar die onder Gods zegen met vrucht, bij het lezen en overdenken van Zijn Woord, zullen mogen gebruiken!